

SXEDIO-B.27

10.2.1975: Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΣ ΣΕ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΕΙ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΟΤΙ ΠΑΙΖΟΥΝ ΠΑΙΓΝΙΔΙ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (B μέρος)

Δεύτερος ομιλητής κατά τη συζήτηση του Κυπριακού στη Βουλή των Ελλήνων ήταν ο Γεώργιος Μαύρος, αρχηγός της Ένωσης Κέντρου.

Είπε ο Γεώργιος Μαύριος, σύμφωνα με τα πρακτικά της Ελληνικής Βουλής (Το Κυπριακό στη Βουλή των Ελλήνων, τόμος Δ **1974-1989**, συλλογή των κειμένων και επιμέλεια από τον επιστημονικό συνεργάτη της διευθύνσεως επιστημονικών μελετών της Βουλής Τριαντάφυλλο Γεροζήση) που έγινε στις **10 Φεβρουαρίου 1975**, συνεδρίασις ΛΑ ειδικά για το κυπριακό και τα ελληνοτουρκικά:

"Κύριοι βουλευταί,

Ο κύριος Πρόεδρος της Κυβερνήσεως έδωσε ακριβή εικόνα των γεγονότων τα οποία διεδραματίστησαν από της **15ης Ιουνίου** μέχρι της **14ης Αυγούστου 1974**. Θα κάνω μόνον ολίγας διορθώσεις διά να μη δημιουργηθή εσφαλμένη εντύπωση ως προς τον συσχετισμόν των γεγονότων τότε.

Την **20ην Ιουλίου** και ώραν **5.15** το πρωί ακολουθούν το πρότυπον του Γκράτσι, όταν επεσκέπτετο τον πρωθυπουργόν της Χώρας εις τας παραμονάς του ελληνοϊταλικού πολέμου, ο τούρκος υπουργός των Εξωτερικών, εκάλεσε εις το σπίτι του τον Έλληνα πρεσβευτή εις την Αγκυρα και του ανεκοίνωσε ότι εις τας **8.15** θα γίνη απόβασις των τουρκικών στρατευμάτων εις την Κύπρον, αλλά προσέθεσε ότι την απόβασιν αυτήν η Τουρκία κάμνει ασκούσα το δικαίωμα της ως δυνάμεως εγγυητριάς, συμφώνως προς το άρθρον **4**, εδάφιον **2**, της συνθήκης Εγγυήσεως και αποβλέπει εις την αποκατάστασιν του καθεστώτος των συνθηκών το οποίον σημαίνει

αποκατάστασιν του ανατραπέντος διά της επιχειρήσεως της χούντας, Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και της προηγούμενης κασταστάσεως, δηλαδή αυτό που λέμε στα νομικά **STATUS QUO ANTE**. Η επιχείρησις έγινε εις τας **8.15** αλλά είχε ήδη προηγηθή από της **5ης** πρωϊνής ρήψις αλεξιπτωτιστών εις τον τουρκικόν τομέα της Λευκωσίας και εν συνεχεία ο βομβρδισμός της πόλεως. Οσα επηκολούθησαν τα ανέπτυξεν ο κ. Πρόεδρος της κυβερνήσεως. Η διόρθωσις την οποίαν ήθελα να κάμω, είναι μάλλον τυπική, είναι η εξής: Εις την πρώτην διάσκεψιν της Γενεύης κ. Πρόεδρε, δεν μετέσχον αι δύο Κοινοότητες. Η τουρκική αντιπροσωπεία επέμενε να συζητήσωμε τη ουσίαν του Κυπριακού εις την πρώτην φάσιν της διμερούς διασκέψεως. Αυτό η ελληνική αντιπροσωπεία το απέρριψεν αμέσως, διότι η πολιτική των τούρκων ήτο πάντοτε να μεταβάλουν το Κυπριακό θέμα εις θέμα ελληνοτουρκικόν. Είναι προφανής ο σκοπός αυτού του τουρκικού ελιγμού. Αφ' ης η Ελλάς θα εδέχετο ότι το θέμα της Κύπρου, είναι θέμα Ελλάδος και Τουρκίας, από της στιγμής εκείνης έπαυε πλέον να υπάρχη ελεύθερον κυπριακόν κράτος, ανεξάρτητον, κυρίαρχον μέλος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Όταν μου εγένετο αυτή η πρότασις από τον τούρκον Υπουργόν των Εξωτερικών απήντησα αμέσως: Πώς είναι δυνατόν να μπούμε ημείς εις την ουσίαν του κυπριακού; Με ποίον δικαίωμα; Εδώ ευρισκόμεθα κατ' εντολήν του Γενικού Γραμματέως των Ηνωμένων Εθνών διά να μεριμνήσωμεν, διά να εύρωμεν τρόπον εκτελέσεως της αποφάσεως **353** του Συμβουλίου Ασφαλείας της **20ης** Ιουλίου, δηλαδή την αποχώρησιν των τουρκικών στρατευμάτων και την αποκατάστασιν της τάξεως βάσει των συνθηκών. Δεν έχομεν καμμίαν άλλην αρμοδιότητα.

Εις το σημείον αυτό διεκόπη η διάσκεψις, διά να συνέλθη μετά **8** ημέρας, εις τας **8** Αυγούστου με συμμετοχήν πλέον των αντιπροσώπων των δύο κοινοτήτων, του κ. Κληρίδη και του κ. Ντενκτάς. Το τι επηκολούθησε είναι γνωστόν. Η Τουρκία ενώ

διεπραγματεύετο τρόπον εφαρμογής της αποφάσεως του Συμβουλίου Ασφαλείας ωργάνωνε συγχρόνως την κατάληψιν της νήσου διά πολύ ισχυρών δυνάμεων. Η Τουρκία δεν είχε δικαίωμα βάσει της συνθήκης, να προβή σε απόβασιν στρατιωτικών δυνάμεων. Η συνθήκη εγγυήσεως, ουδαμού λέγει ότι οιαδήποτε των τριών δυνάμεων έχει δικαίωμα να κάμει επιχειρήσεις στρατιωτικές. Αλλοίμονον εάν η Τουρκία έστελνε μία Μεραρχία και η Ελλάς δύο Μεραρχίας και η Αγγλία τρεις, υπό το πρόσχημα των εγγυητριών δυνάμεων, διά να σώσουν την Κύπρον θα εγένετο η νήσος θέατρον πολέμου. Η παρουσία τουρκικών στρατευμάτων εις την Κύπρον αποτελεί ανωμαλίαν διεθνή, και δι' αυτό όχι μόνον η απόφασις **3/353** της **20ης** Ιουλίου, αλλά και όλα τα διεθνή κείμενα τα οποία εδημοσιεύθησαν από της εποχής εκείνης, όλα καταδικάζουν την παρουσίαν των τουρκικών στρατευμάτων, και ζητούν να αποχωρήσουν αμέσως διότι ευρίσκονται εις την νήσον παρανόμως, καθ' όσον δεν δικαιολογούνται από τη σύμβασιν Εγγυήσεως.

Κύριοι βουλευταί,

το δράμα το οποίον εκτυλίσσεται σήμερον εις την Κύπρον είναι γνωστόν. Διακόσιαι χιλιάδες ελληνοκύπριοι, ζουν εις σκηνάς. Ένας λαός, ο οποίος κατέκτησε την ελευθερίαν του με μεγάλην θυσίαν αίματος, είναι υποχρεωμένος να ζη σήμερον από την βοήθειαν της ελληνικής Κυβερνήσεως και από τη διεθνή φιλανθρωπίαν. Αυτό είναι το κατάντημα εις το οποίον έχει περιέλθει η διεθνής τάξις.

Πρέπει από του βήματος αυτού να αποκαλυφθή και θα το κάμω- ποίο παιχνίδι παίζεται εις βάρος της Ελλάδος από τους συμμάχους και εν γένει από τας μεγάλας δυνάμεις αι οποίαι είχαν δικαίωμα και καθήκον να προλάβουν την κρίσιν εις την Κύπρον. (Χειροκροτήματα).

Δεν υπάρχει κανείς που να αμφιβάλλη, ότι το τουρκικόν σχέδιον είχε παρασκευασθή χρόνια πριν, απλώς ανεζητείτο η ευκαιρία, το πρόσχημα. Και το πρόσχημα ήτο ανεπαρκές διότι η επιχειρήσις

εναντίον του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου-ας την είπωμεν η "Επιχείρησις Σαμψών"- είχεν αποτύχει ήδη από την 15ην Ιουλίου, όταν δε επετεύχθη, ο βασικός της στόχος, ο οποίος ήτο η δολοφονία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Τότε ο τουρκοκύπριος ηγέτης-νομίζω και ο πρωθυπουργός της Τουρκίας ή και ο Υπουργός των Εξωτερικών- εχαρακτήρισαν την επιχείρησιν αυτήν, ως εσωτερικήν υπόθεσιν της κοινότητος. Μετά συνελήφθη η ιδέα δεν ξέρομεν με τις πλάτες ποίου, να επιχειρηθή στρατιωτική κατάληψις της νήσου. Από την εποχήν εκείνην, κύριοι βουλευταί, οι Τούρκοι όπως έγγραψε χθες εις άρθρον του ξένος ανταποκριτής, κολυμπούν σε πελάγη πολεμικού θριάμβου. Αυτό είναι μία πελώρια παραμόρφωσις των γεγονότων και ένας ανεπίτρεπτος ερεθισμός της τουρκικής κοινής γνώμης, διότι πόλεμος δεν εγένετο, δεν ηττήθη κανείς απλούστατα **40.000** βαρέως οπλισμένοι στρατιώτες, **300** άρματα μάχης, **10.000** βαρέα πυροβόλα και μεγάλα αεροπορικά δυνάμεις υπέταξαν έναν άοπλον λαόν. Αυτό δεν δικαιολογεί καθόλου τον πολεμικόν θρίαμβον εις τον οποίον επιχειρούν να παρασύρουν τον τουρκικόν λαόν.

Κύριοι βουλευταί,

Διεξάγονται από τινος χρόνου συνομιλίας διακοινοτικάί. Πρόκειται περί κωμωδίας εις την οποίαν είναι ώρα να τεθή τέρμα. Δεν είναι επιτρετραμμένον να εμπαίζεται και ο ελληνικός λαός και ο κυπριακός με την εντύπωσιν ότι δήθεν διεξάγονται συνομιλίας, με σκοπόν τη εξεύρεσιν λύσεως, όταν χθες ακόμη ο υπουργός των Εξωτερικών της Τουρκίας, εις συνέντευξιν του εις το "Ντέιλι Τέλεγραφ", εδήλωσεν ότι η διχοτόμησις είναι γεγονός τετελεσμένον.

Οι Έλληνες οφείλουν να το καταλάβουν. Όλοι οι τούρκοι-ομιλεί πάντοτε ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας κ. Εζεμπέλ- όλοι οι Τούρκοι πλην **8-10.000** ευρίσκονται εις την κατεχομένην υπό των τούρκων ζώνην, και όλοι οι έλληνες, πλην **14.000** ευρίσκονται εκτός της κατεχομένης υπό των Τούρκων ζώνης- εννοεί

τους 200.000 πρόσφυγας, οι οποίοι ζουν αυτήν την στιγμὴν εἰς τὴν ὑπαιθρον.

Ο κ. Πρωθυπουργός σας εἶπε προ ολίγου ὅτι ο κ. Ντενκτάς ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Ἀγκυραν, νὰ του ἐπιτρέψῃ νὰ ἀνακηρύξῃ αὐτόνομον τουρκικόν κράτος τὴν κατεχομένην ζώνην ἀπὸ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων. Ἀπάντησις δὲν του ἐδόθη ἀκόμα καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις θὰ σκεφθῆ πολὺ πρὶν ἀποτολήσῃ παρομοίαν πράξιν. Σήμερα τὸ πρῶν ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ συνάντησις εἰς τὴν Λευκωσίαν τοῦ κ. Κληρίδη καὶ Ντενκτάς. Κατ' αὐτὴν ἐπρόκειτο νὰ δοθῆ τὸ Κυπριακόν σχέδιον. Ἡ συνάντησις αὐτὴ ἐματαιώθη. Ἐν τούτοις ὅμως τὸ Κυπριακόν σχέδιον ἐδόθη διὰ τοῦ μεσολαβητοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν. Θὰ πληροφορήσω τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν ποῖον εἶναι τὸ περιεχόμενον τῶν προτάσεων τοῦ Μακαρίου, ἀφοῦ δηλώσω ὅτι αἱ πληροφορίες μου δὲν προέρχονται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καθ' ὅσον ἐὰν προήρχοντο ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν θὰ ἦτο ἔργον τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ νὰ κρίνῃ, ἐὰν ἔπρεπε νὰ τις κάμῃ γνωστὴς, ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶναι ἀπολύτως ἐξηκριβωμένοι αἱ πληροφορίες μου καὶ πιθανόν νὰ εἶναι ἀύριο κτῆμα ὅλου τοῦ κόσμου, νομίζω ὅτι θὰ πρέπει νὰ τὰς πληροφορηθῆ κάποτε ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία. Εἰς ἡμᾶς εἶναι γνωσταί, διότι εἶναι μέσα εἰς τὰς γραμμάς τὰς ὁποίας ἠκολούθει ἀνέκαθεν ἡ ἐλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ ἀκολουθεῖ ἀνέκαθεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ ἀκολουθεῖ σήμερα. Δηλαδή.

Σημεῖον πρῶτον: Ἡ Κύπρος θὰ παραμείνῃ ἀνεξάρτητον καὶ κυρίαρχον κράτος.

Σημεῖον δεύτερον: Τὸ σύνταγμα ποῦ θὰ γίνῃ θὰ προβλέπῃ τὴν συμβίωσιν τῶν δύο Κοινοτήτων, ἀλλὰ ἐπὶ καντονιακῆς βάσεως. Αἱ τουρκικαὶ κοινότητες θὰ εἶναι καντόνια, ὄχι δύο, διότι τὰ δύο καντόνια εἶναι διχοτόμησις.

Τρίτον: Ο ἀριθμὸς τῶν τουρκικῶν περιοχῶν θὰ καθορισθῆ διὰ συμφωνίας. Ἡ μεγαλυτέρα θὰ εἶναι εἰς τὸν βορρᾶν κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς ἄξονος Λευκωσίας-Κυρηνείας.

Τέταρτον: Ἡ ὀλικὴ ἔκτση τοῦ ἐδάφους, τὸ ποῖον

θα καταλάβουν τα καντόνια των τούρκων, θα είναι ανάλογος προς τον τουρκοκυπριακό πληθυσμό, δηλαδή θα είναι περίπου τα **18,2%** όσος είναι και ο πληθυσμός.

Πέμπτον: Θα υπάρξει Κεντρική Κυβέρνησις με ουσιαστικής Εξουσίας.

Εκτον: Θα ρυθμισθή η νομική θέσις των ελληνοκυπρίων οι οποίοι θα ζουν εις τους τουρκικούς τομείς και των τουρκοκυπρίων οι οποίοι θα ζουν εις τους ελληνικούς τομείς. Θα υπάρχη ελευθερία, απόλυτος κινήσεων και ελευθερία διατηρήσεως ιδιοκτησίας.

Εβδομον: Επιστροφή των προσφύγων εις τας εστίας των, και

Ογδοον: Η αναζήτησις αποτελεσματικών εγγυήσεων, διά μίαν τοιαύτην συμφωνίαν.

Νομίζω ότι το σχέδιον του οποίου έλαβε γνώσιν σήμερα την μεσημβρίαν διά του αντιπροσώπου των Ηνωμένων Εθνών ο Ντενκτάς και επομένως η Κυβέρνησις της Τουρκίας είναι εκείνο το οποίον απηχεί την πολιτικήν της ελληνικής κυβερνήσεως και θα παρεκάλουν τον κ. Πρόεδρον της Κυβερνήσεως, εάν νομίζη ότι αυτό το σχέδιο το εγκρίνει η Κυβέρνησις- υποθέτω έγινε κατόπιν επαφών Λευκωσίας- Αθηνών- να το έλεγε. Νομίζω ότι αυτή υπήρξε πάντοτε η πολιτική της Ελληνικής Κυβερνήσεως.

Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (Πρόεδρος Κυβερνήσεως). Διετύπωσα ήδη, ότι η ελληνική Κυβέρνησις το υποστηρίζει.

Γ. ΜΑΥΡΟΣ. Είπεν ο κ. Πρωθυπουργός, ότι η ελληνική Κυβέρνησις το υποστηρίζει και αυτό αποτελεί αμετακίνητον βάσιν διά τας διαπραγματεύσεις. Και νομίζω ότι αυτό το υποστηρίζει ολόκληρος η Βουλή και μαζί με την Βουλήν και ολόκληρος ο ελληνικός λαός (χειροκροτήματα).

Κύριοι βουλευταί,

ωμίλησα περί κωμωδίας, η οποία παίζεται εις βάρος του κυπριακού, ίσως και του ελληνικού λαού,

διότι όλοι εις τον κόσμον αναγνωρίζουν ότι έχομεν δίκαιον. Όλοι οι διεθνείς Οργανισμοί, καταδικάζουν την τουρκικήν εισβολήν και αποφασίζουν την αποχώρησιν την άμεσον των τουρκικών δυνάμεων από την Κύπρον. Αυτό, που είναι περίεργον, αλλά στοιχειοθετεί την έννοιαν της κωμωδίας είναι ότι και η Τουρκία υπογράφει αυτάς τας αποφάσεις, ότι πρέπει να φύγη από την Κύπρον. Πέραν αυτού, ερωτώ: Ποία υπήρξε η πολιτική των ΗΠΑ, ποία των άλλων συμμάχων εντός του ΝΑΤΟ, ποία η πολιτική της Σοβιετικής Ενώσεως; Όλοι συμφωνούν με την Ελλάδα, αλλά ουδείς κουνάει το δάχτυλον του, διά να εφαρμοσθή αυτό, το οποίον αποφασίζουν οι διεθνείς οργανισμοί. Και πρώτον, ας εξετάσω την στάσιν των εντός του Βορειοατλαντικού συμφώνου συμμάχων μας.

Κύριοι βουλευταί,

η ευθύνη των ΗΠΑ είναι τεραστία, διότι παρακολουθούν την τραγωδίαν της Κύπρου, ως παλιός θεατής και δεν θέτει εις κίνησιν τους διεθνείς εκείνους μηχανισμούς οι οποίοι είναι δυνατόν να επιβάλουν την εκτέλεσιν των αποφάσεων, τας οποίας ομοψύχως λαμβάνουν οι διεθνείς Οργανισμοί. Η πολιτική του Ηνωμένου Βασιλείου, είναι περίπου η ίδια. Ο κ. Πρωθυπουργός, εξέθεσε και ετόνισε τας μεγάλας ευθύνας της Μεγάλης Βρετανίας. Οπως είπε, ορθώς, δεν είχε μόνον δικαίωμα, είχε υποχρέωσιν να προστατεύση την ακεραιότητα και την ανεξαρτησίαν της νήσου. Είχε και δυνάμεις εις την Κύπρον. Ητο υπόθεσις ενός περιπάτου ολίγων μηχανοκινήτων προς την Λευκωσίαν από την αγγλικήν βάσιν. Με έναν απλούν περίπατον εις τας **16** Ιουλίου, θα ήτο δυνατόν να καταργηθή το καθεστώς Σαμψών. Θα είχαν τραπή εις φυγήν αυτοί, οι οποίοι αποπειράθησαν να καταλύσουν τον Μακάριον. Δεν το έκαμε αυτό η Αγγλία. Αντιθέτως προ ολίγων ημερών επέτρεψε την διαφυγήν **10.000** περίπου τουρκοκυπρίων οι οποίοι ευρίσκοντο εις την αγγλικήν βάσιν της Επισκοπής. Εγνώριζεν η αγγλική Κυβέρνησις, διατί αυτοί οι τούρκοι δήθεν πρόσφυγες ήθελαν να φύγουν από την Επισκοπή. Και δεν το

επέτρεπε επί εξ μήνας- αυτό το αίτημα υπάρχει από τον Ιούλιο πέρυσι. Διατί τους άφησε προχθές; Κατά την συζήτησιν εις την Βουλήν των Κοινοτήτων, ηρωτήθη από Αγγλον βουλευτήν ο υπουργός Εξωτερικών: "Διατί το εκάματε αυτό τώρα; Μήπως σημαίνει μεταβολή της πολιτικής της αγγλικής Κυβερνήσεως; Εως τώρα τους εκρατούσατε".

Ο κ. Κάλλαχαν υπεστήριζε και μου το είπε εις τη Ν. Υόρκην ότι: "Δεν ημπορώ να τους κρατώ σαν ομήρους". Αυτό το είπε και εις την αγγλικήν Βουλήν . Αλλά δεν πρόκειται περί ομήρων.

Κύριοι βουλευταί,

η Κύπρος δεν είναι μόνον μέλος του ΟΗΕ, είναι μέλος της Κοινοπολιτείας και η Αγγλία είχε διπλάς υποχρεώσεις και από τας συνθήκας της εγγυήσεως του **1960** και από άλλους δεσμούς που είχε για την Κοινοπολιτεία. Το κυπριακόν πρόβλημα δεν είναι οι **10.000** τούρκοι. Δεν ήσαν πρόσφυγες. Ο κ. Κάλλαχαν, είπεν, ότι επήγε και τους είδε και ελυπήθη, διότι ζούσαν υπό συνθήκας απανθρώπους και συνεκινήθη. Τον ερωτώ, μήπως επεσκέφθη και τους **200.000** Έλληνας διά να ίδη υπό ποίας συνθήκας ζουν αυτοί; Και διατί τάχα αυτή η ευαισθησία εκδηλουμένη μετά εξ μήνας και δη εις τας παραμονάς, που ανεμένετο να γίνη κάποια προσέγγισις κατά τας συνομιλίας της Λευκωσίας; Ο κ. Κάλλαχαν ηρωτήθη εάν αυτή η χειρονομία της Αγγλίας, η μονομερής, θα είχεν αντίκτυπον και από την άλλην πλευράν. Είπεν: " Αυτό δεν το διεπραγματεύθην, αλλά ελπίζω ότι από την τουρκικήν πλευράν να δοθή κάποια βοήθεια εις τινας Έλληνας πρόσφυγας". Το κείμενον το έχω εδώ. Είναι αδιανόητος αυτή η ενέργεια και ορθως όχι απλώς επεσημάνθη, αλλά εστιγματίσθη από τον κ. Πρόεδρον της Κυβερνήσεως και αναλόγως επεκρίθη από τον αγγλικόν τύπον και μεσα εις την αγγλικήν Βουλήν.

Κύριοι βουλευταί,

η Σοβιετική Ένωσις επανειλημμένως διακήρυξε την πολιτικήν της επί το Κυπριακόν. Ητο πάντοτε εναντίον της διχοτομήσεως και πάσης λύσεως, η οποία

οδηγεί εις την διχοτόμησιν, δηλαδή της λύσεως των δύο ζωνών, την οποίαν ζητούν σήμερα οι τούρκοι. Όταν έδειξα εις τον κ. Γκρομύκο εις την Νέαν Υόρκην τον χάρτην, όπως τον παρουσιάζει η Τουρκία, μου είπε: "Αυτό είναι απαράδεκτον, διότι οδηγεί εις διχοτόμησιν, μετά εις διπλήν ένωσιν και εις κατάλυσιν της κυριαρχίας ενός ανεξαρτήτου κράτους. Αυτό δεν θα το δεχθή η Σοβιετική Ένωσις". Διάβημα παρόμοιον εγένετο προ 15 περίπου ημερών ταυτοχρόνως εις Αθήνας. Αγκυραν, Λονδίνον και Ουάσιγκτων της Σοβιετικής Ένώσεως εις το οποίον επανελαμβάνοντο αυτάί αι θέσεις.

Αλλά αυτή η θεωρητική διακήρυξις εμμονής εις την αρχήν της ανεξαρτησίας και της κατοχυρώσεως της εδαφικής ακεραιότητος της Κύπρου, δεν οδηγούν εις τίποτε. Δεν ημπορώ να καταλάβω πως είναι δυνατόν αι Ηνωμένα Πολιτεία και η Σοβιετική Ένωσις να συμφωνούν η επί ωρισμένων σημείων και να μη έχουν την δύναμιν αι δύο υπερδυνάμεις του κόσμου να επιβάλουν εις μίαν μικράν χώραν της Μεσογείου να εφαρμοσθούν αι αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών, αι οποίαι, εάν δεν εφαρμοσθούν, είναι δυνατόν να προκαλέσουν έκρηξιν εις τον ευπαθή αυτόν χώρον της Μεσογείου. Τι συμβαίνει; Πληρώνει η Κύπρος το τίμημα των αμερικανο-σοβιετικών συμφωνιών ναι ή όχι;

Αλλά ας έλθω εις τα εσωτερικά της Βορειοατλαντικής οικογένειας.

Κύριοι βουλευταί,

το NATO κατά τη γνώμην μου είναι οργανισμός νεκρός. Έχει χάσει τελείως την αξιοπιστίαν του. Δεν βλέπω ποίον σκοπόν εξυπηρετεί η ύπαρξις του. Εγινε προ πολλών δεκαετηρίδων, διά να μας προστατεύση από τους εχθρούς μας. Αλλά πριν αποδειχθή, εάν είναι εις θέσιν να το πράξη, πρέπει να μας αποδείξη ότι είναι εις θέσιν να μας προτατεύση από τους φίλους μας, τους συμμάχους εντός του NATO (Χειροκροτήματα).

Είναι τελείως αδιανότητον, να χρησιμοποιή η Τουρκία οπλισμόν του NATO διά σκοπούς επιθετικούς να καταλύη την ανεξαρτησίαν της Κύπρου, να

δημιουργή **200.000** πρόσφυγας και να βλέπουν το θέμα αυτό οι δύο υπερδυνάμεις ως απλοί θεαταί, χωρίς να βλέπουν την ανάγκη να επέμβουν διά να θέσουν τέρμα εις αυτήν την ανωμαλίαν.

Κύριοι βουλευταί,
θα έλθω εις το δεύτερον σημείον των ελληνοτουρκικών διαφορών, το οποίον ανέπτυξεν ο κύριος Πρωθυπουργός, θα προσθέσω ολίγα εις αυτό. Είναι το θέμα της υφαλοκρηπίδος, αυτό, το οποίον συνδέεται με το θέμα της εκτάσεως των χωρικών υδάτων.

Όπως είναι γνωστόν, η επικρατούσα διεθνής πρακτική αναβιβάζει τα χωρικά ύδατα εις **12** μίλια. Τόσα έχει η Τουρκία εις την μαύρην θάλασσαν και εις το Αιγαίον. Το **1904** είχε **6** μίλια εις το Αιγαίον, τα επεξέτεινε από το **1964** εις **12**.

Κ.ΚΑΡΑΜΑΝΜΛΗΣ (Πρόεδρος Κυβερνήσεως): Όχι εις το Αιγαίον. Εις την Μεσόγειον και εις τη Μαύρην Θάλασσαν έχει **12**. Εις το Αιγαίον **6**.

Γ.ΜΑΥΡΟΣ. Δεν είναι ακριβές αυτό, κύριε Πρόεδρε, εις την Μαύρην Θάλασσαν και εις την Μεσόγειον έχει **12** εις το Αιγαίον είχε **6** και από το **1964** η Τουρκία έχει **12**.

Από το **1964** η Τουρκία έχει **12**, τα **6** τα λέγει χωρικά ύδατα, ζώνην αιγιαλίτιδα και τα άλλα **6** είναι συνεχόμενη ζώνη, που αφορά την αλιείαν. Τα καινούργια **6** τα έκαμε διά να μη ημπορούν να πλησιάσουν ελληνικά αλιευτικά σκάφη. Αυτό είναι γεγονός εκτός πάσης αμφισβητήσεως. Το **12** είναι πράγματι εις την Μαύρην Θάλασσαν και εις την Μεσόγειον, αλλά εις το Αιγαίον είναι **6** συν **6**. Και θέλω να καταλήξω εις τούτο το συμπέρασμα, ότι ο καθορισμός της αιγιαλίτιδος ζώνης δεν γίνεται βάσει διεθνών συμφωνιών. Εις το Καράκας επεκράτησεν η γραμμή τα **12** μίλια. Νομίζω και εις τη διάσκεψιν της Γενεύης, η οποία αρχίζει μετά ένα μήνα το ίδιο πράγμα θα γίνη. Εάν η Τουρκία καθορίζη **12** μίλια εις

την Μεσόγειον και εις την Μαύρην και **6** συν **6** στο Αιγαίον, δεν υπάρχει καμμία δύναμις εις τον κόσμο, η οποία να ημπορή να εμποδίση την Ελλάδα να κάμη το ίδιο. Δηλαδή να καθορίση τη ζώνην, την αιγιαλίτιδα εις **12** μίλια.

Η άποψις της Τουρκίας, όσον αφορά την υφαλοκρηπίδα, είναι αδιοανόητος. Δεν αφορά αμφισβήτησιν των υφαλοκρηπίδων ανατολικώς των νήσων του Αιγαίου αλλά δυτικώς. Ενώ η σύμβασις του **1958** λέγει εις το άρθρον **1** ρητώς ότι αι νήσοι έχουν υφαλοκρηπίδα, η Τουρκία λέγει ότι δεν έχουν. Αυτό σημαίνει, ότι δυτικώς των νήσων Σάμου, Χίου και Λέσβου η υφαλοκρηπίς δεν ανήκει εις την Ελλάδα, αλλά προχωρεί μέχρι της Ευβοίας, η οποία ως νήσος δεν πρέπει να έχη και θα είναι δυνατόν οι τούρκοι να έλθουν εις την Εύβοιαν να κάμουν γεωτρήσεις και να εγκαταστήσουν εκεί ενδεχομένως και διύλιστήρια, τα οποία γίνονται υπεράνω της υφαλοκρηπίδος.

Ορθώς η Κυβέρνησις προσεφέρθη, να προσφύγη εις το διεθνές δικαστήριον της Χάγης. Είδα εις τον τύπον ωρισμένες επικρίσεις, ότι αυτό αποτελεί δήθεν κάποιαν αναγνώρισιν τουρκικών δικαιωμάτων. Πρόκειται περί αστειότητος. Υπάρχουν διεθνή προβλήματα, τα οποία συζητούνται και όταν υπάρχουν διαφωνίαι λύονται διά των διαδικασιών, τας οποίας ορίζει το Διεθνές Δίκαιον.

Ηκούσατε από τον κύριον πρωθυπουργόν ότι η Τουρκία επιχείρησε να κάμη μίαν θεαματικήν επίδειξιν με τα "Τσάνταρλι" συνοδευόμενο από **32** σκάφη πολεμικά. Πρόκειται περί θεάτρου. Το "Τσάνταρλι" δεν είναι εις θέσιν να κάμη σειсмоγραφικός έρευνας, ίσως μπορεί να κάμη ψάρεμα να ρίξη δίχτυα. Αι σειсмоγραφικάί έρευναι, έχουν ανάγκην εντελώς ειδικευμένων πλοίων. Υπάρχουν ολίγα εις τον κόσμο. Ενα από αυτά είναι και το Νορβηγικόν, το οποίον εμίσθωσε η κυβέρνηση της Τουρκίας και εντελώς ειδικευμένου προσωπικού, διότι γίνονται εκρήξεις βομβών βυθού,

καταγράφονται και εξάγονται συμπεράσματα. Όπως γνωρίζετε κύριοι βουλευταί ο θαλάσσιος χώρος υπεράνω της υφαλοκρηπίδος, είναι διεθνή ύδατα, δεν είναι χωρικά. Ο πυθμὴν ανήκει εις την χώραν, η οποία έχει την υφαλοκρηπίδα, όχι τα ύδατα. Τα ύδατα εκεί μία δύναμις, οφείλει να ειδοποιήση την Κυβέρνησιν χώρας εις την οποίαν ανήκει η υφαλοκρηπίς διότι αι σειсмоγραφικά έρευναι δεν σημαίνουν κατ' ανάγκην ότι θα ακολουθήση η γεώτρησης. Είναι δυνατόν να γίνη μία έρευνα σειсмоγραφική έξωθεν της υφαλοκρηπίδος της Λέσβου, διά να αποδειχθή εάν υπάρχουν πετρέλαια, στο Ικόνιον ή την Αιτάλειαν ή κάπου αλλού μέσα εις τα χωρικά ύδατα της Τουρκίας. Οφείλει όμως να ειδοποιήση η Τουρκία. Ακολουθούσα πολιτικήν συνεχών προκλήσεων δεν θα το έκαμε αυτό και εάν η Κυβέρνησις εσιώπα θα εκινδύνευε να καταργηθή ότι αναγνωρίζει ως ορθόν το τουρκικόν επιχείρημα, μολονότι το "Τσάνταρλι" δεν είναι εις θέσιν να κάνη αυτή την έρευναν.

Διά τον λόγον αυτόν έπραξε πολύ σωστά η ελληνική Κυβέρνησις να προσφύγη εις το δικαστήριον της Χάγης. Αλλά ως ηκούσατε από στόματος του κ. Πρωθυπουργού διά του υποσχετικού, το οποίον θα υπογραφή μεταξύ των δύο χωρών, θα καθορισθή το αντικείμενον της διαφοράς και το εφαρμοστέον δίκαιον. Το εφαρμοστέον δίκαιον, είναι η σύμβασις του **1958** και η διεθνής πρακτική, η οποία αναγνωρίζει ότι αι νήσοι έχουν υφαλοκρηπίδα. Αλλως θα έπρεπε να είπωμεν, ότι δεν έχει ούτε η Αγγλία, διότι και η Αγγλία είναι νήσος. Βέβαια χρειάζεται λεπτός διπλωματικός χειρισμός και είναι βέβαιος, ότι δεν πρόκειται καμμία κυβέρνησις να παρασυρθή εις το να δεχθή άλλη βασική λύση από το διεθνές δικαστήριον με βάσιν την σύμβασιν της Γενεύης του **1958**.

Κύριοι βουλευταί,
ένα σοβαρόν θέμα το οποίον ανέκοψε μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας είναι το θέμα της χρησιμοποιήσεως του εναερίου χώρου υπεράνω του Αιγαίου, υπεράνω των ελληνικών Νήσων.

Ηκουσα μίαν εκδοχήν. Δεν τολμώ να την πιστέψω ότι είναι βάσιμος και θα παρεκάλουν τον κ. Πρωθυπουργόν να ερευνήση το θέμα αμέσως.

Λέγεται ότι οι τούρκοι, παρεμβάλλουν εις το ίδιο μήκος κύματος εις το οποίον εκπέμπει ο Πύργος του Αεροδρομίου ελληνικού, ο οποίος καθοδηγεί τας πτήσεις όλων των αεροπλάνων εις τον χώρον αυτόν, παρεμβάλλουν λέγω ιδιόκως των εκπομπας, αι οποίαι είναι ενδεχόμενον να θέσουν εις κίνδυνον την ασφάλειαν των πτήσεων υπεράνω αυτού του χώρου.

Εξεφράσθη κύριε Πρωθυπουργέ η υπόνοια μήπως το σημερινόν αεροπορικόν δυστύχημα των γερμανικών ενόπλων δυνάμεων, διά το οποίον είμαι βέβαιος ότι η Κυβέρνησις εξέφρασε την λύπην της εις την Γερμανικήν Κυβέρνησιν, οφείλεται εις αδυναμίαν λήψεως πληροφοριών, τας οποίας θα είχε από τους τοπικούς πύργους, λόγω παρεμβολής από το ίδιον κύμα άλλων εκπομπών.

Το ήκουσα αυτό. Σας το μεταφέρω προς έλεγχον. Δεν ημπορώ να φαντασθώ ότι είναι δυνατόν να καταφεύγουν οι τούρκοι σε τέτοια μέτρα τα οποία θέτουν εις κίνδυνον τις πτήσεις υπεράνω του χώρου αυτού της Μεσογείου.

Κύριοι βουλευταί,

έγινε πολύ μεγάλος θόρυβος εσχάτως, διά την διακοπήν της αμερικανικής στρατιωτικής βοήθειας προς την Τουρκίαν. Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ κ. Φορντ διαρρυγνύει τα ιμάτια του. Και ο Κίσιγκερ το ίδιο.

Αυτό είναι εσωτερική υπόθεσις των ΗΠΑ και δεν μας αφορά. Αφορά τας σχέσεις της Κυβερνήσεως και των Νομοθετικών σωμάτων των ΗΠΑ. Και αφορά ακόμη τον σεβασμόν τον οποίον η Αμερικανική Κυβέρνησις νομίζει ότι οφείλει να επειδικνύει εις τους ιδικούς της νόμους, τους οποίους το Κογκρέσσον εψήφισε και οι οποίοι απαγορεύουν την χορηγησιν στρατιωτικής βοήθειας εις χώραν η οποία πρόκειται να τη χρησιμοποιήση διά να κυριαρχήση άλλης χώρας.

Προσωπικώς δεν νομίζω ότι η διακοπή της αμερικανικής στρατιωτικής βοήθειας προς την

Τουρκίαν θα έχη άμεσον αποτέλεσμα, διά δύο λόγους: διότι η διακοπή κατά το μεσονύκτιον της 5ης Φεβρουαρίου, υλικού του οποίου η παράδοσις θα εγένετο εις το τέλος του χρόνου, απ' ότι διαβάζω εις τον τύπον θα είναι δυνατόν η στρατιωτική βοήθεια την οποίαν χορηγούν αι ΗΠΑ προς την Τουρκίαν να χορηγηθή από άλλην χώραν εκ των συμμάχων του NATO.

Πάντως εις αυτό το θέμα, χρειάζεται έρευνα, διά να συλλάβωμεν το παιχνίδι το οποίον παίζεται και εις ποίαν έκτασιν παίζεται εις βάρος της Ελλάδος και της Κύπρου.

Κύριοι βουλευταί,

η εξέλιξις των ελληνοτουρκικών σχέσεων και η κωμωδία η απαράδεκτος, η οποία παίζεται εις βάρος του ελληνικού λαού, επιβάλλει να θέσωμεν επί τάπητος τους προσανατολισμούς της Εξωτερικής μας πολιτικής.

Η φωνή μας διεθνώς δεν ακούεται εις τον βαθμόν που επεβάλλετο να ακούεται. Σπανίως εις την ιστορίαν των διεθνών διαφορών, μία χώρα είχε τόσον δίκαιον όσον έχουν οι Έλληνες αυτήν την στιγμήν. Εν τω μεταξύ δεν κατορθώσαμε να κανονίσωμεν ή να προκαλέσωμεν την επίλυσιν των διαφόρων μηχανισμών, οι οποίοι θα επέβαλλον αυτό το αναμφισβήτητον δίκαιον της Ελλάδος.

Ο κ. Φορντ είπεν εις συνέντευξιν του, η οποία δημοσιεύεται σήμερα ότι "αυτό που έκαμε το Κογκρέσσον είναι έγκλημα, διότι υπάρχει κίνδυνος να καταργηθούν αι Αμερικανικαί βάσεις εις την Τουρκίαν".

Αυτό ερμηνεύεται, λέγεται και αλλέως: Οι τούρκοι δεν αστειεύονται. Οι έλληνες αστειεύονται. Πρέπει όμως να καταλάβη ο Πρόεδρος των ΗΠΑ ότι η Ελλάς δεν αστειεύεται επίσης. Δεν βλέπω ποίον λόγον εξυπηρετούν όλαι αυταί αι ξέναι βάσεις εις τη χώραν μας, όταν δεν κατόρθωσαν να προλάβουν την τραγωδίαν της Κύπρου και όταν μας έφεραν ενώπιον ενόπλου ρήξεως με την Τουρκίαν.

Επιβάλλεται αναθεώρησις της εξωτερικής μας

πολιτικής επί άλλων βάσεων. (Χειροκροτήματα εκ της πτέρυγος της ΕΚ -Ν.Δ).

Δεν είναι δυνατόν κύριοι βουλευταί, οι Έλληνες να παριστάνουν τα καλά παιδιά της ατλαντικής συμμαχίας. Να μας θεωρούν ως δεδομένους φίλους τους.

Αυτή η χώρα δεν είναι προτεκτοράτον των ΗΠΑ ούτε καμμιάς άλλης χώρας. (Χειροκροτήματα εκ της πτέρυγος της ΕΚ-ΝΕΔ).

Κατά την προηγουμένην συζήτησιν εις την αίθουσαν αυτή εδηλώθη και από ημάς και από την Κυβέρνησιν ότι πρέπει να τεθούν υπό άμεσον έλεγchon, εθνικόν, όλα αι εις τον ελληνικόν χώρον ευρισκόμενοι βάσεις και να χρησιμοποιούνται μόνον εφ' όσον προστατεύουν τα εθνικά συμφέροντα της Ελλάδος και όχι τα συμφέροντα άλλων χωρών.

Εάν ουσιώδης παράγων της διεθνούς πολιτικής καταντά να είναι ο εκβιασμός, πρέπει να συσκεφθή πολύ σοβαρά η Ελλάς ποίας μεθόδους θα ακολουθήση, διά την προστασίαν του εθνικού εδάφους και των εθνικών συμφερόντων εν γένει. Απαιτείται, κύριοι βουλευταί, πρώτον, μία έντονος διαπλωματική δραστηριότης εις το εσωτερικόν προς πάσαν κατεύθυνσιν εις όλους τους διεθνείς Οργανισμούς και εις όλας τας χώρας του κόσμου.

Εις τον τουρκικόν τύπον ενεγράφη η είδησις ότι η Λιβύη πρόκειται να καταγγείλη όλας τας συμβάσεις με την Ελλάδα, να μπούκοτάρη την διάθεσιν των εκεί ήδη ευρισκομένων ελληνικών προϊόντων και να εμποδίση την εισαγωγήν άλλων. Ας σημειωθή, εντός παρενθέσεων ότι αι ένοπλοι δυνάμεις της Λιβύης έχουν εκπαιδευθή εις τας ελληνικάς ειδικάς σχολάς και μας πληρώνουν δι' αυτό.

Δεν γνωρίζω εάν η είδησις είναι ακριβώς αλλά γεγονός είναι ότι η διεθνής δραστηριότης είναι χαλαρά.

Απαιτείται άμεσος ενίσχυσις του Υπουργείου των Εξωτερικών. Αποδίδω εις το υπουργείον των Εξωτερικών κ. Πρωθυπουργέ προτεραιότητα τόσην, όσην

εις τας ενόπλους δυνάμεις. Είναι αδύνατον, με τον σημερινόν προϋπολογισμόν του το υπουργείου των Εξωτερικών ν' αντιμετωπίση τας ανάγκας μιας τόσοσ εκτεταμένης δράσεως εις τον παγκόσμιον χώρον, προς προώθησιν των ελληνικών θέσεων.

Βεβαίως υπάρχει ανάγκη να ενισχυθή το διπλωματικόν μας σώμα, με προσωπικότητας εκτός αυτού, προς αντιμετώπισιν των εκτάκτων αναγκών και επειδή εις τον τύπον τονίζεται η ανάγκη καθάρσεως εις το διπλωματικόν σώμα, θέλω να είπω δυο λέξεις, διότι συνέπεσεν να διευθύνω το Υπουργείον των Εξωτερικών επί **70** ημέρας.

Θέλω να είπω εις την Βουλήν, ότι παρόμοιον θέμα δεν με απησχόλησεν όταν διηύθυνον το Υπουργείον των Εξωτερικών, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι το πρόβλημα δεν υπάρχει. Δεν με απησχόλησε διότι, μεταξύ των ολίγων χωρών αι οποίαι εμεσολάβησαν από της ορκωμοσίας μου μέχρι της αναχωρήσεως μου εις το εξωτερικόν, θα ήτο αδύνατον να επιληφθώ θεμάτων, και χωρίς να υπάρχει άλλωστε ειδικός νόμος, εκκαθαρίσεως του υπουργείου Εξωτερικών.

Την εξωτερική πολιτική την διηύθυσε με επιτελεία εκ των ενόντων συγκροτούμενα από τα πρόσωπα τα οποία ήτο δυνατόν να με βοηθήσουν εις τα ταξείδια και η Βουλή γνωρίζει ότι από τας **70** ημέρας περίπου τας πέρασα εις το Εξωτερικόν. Δι' αυτό και η υπογραφή μου φέρεται μόνον εις τους μισούς νόμους που έκαμε η τότε κυβέρνησις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν φέρω την ευθύνην δι' όλα τα νομοθετήματα της κυβερνήσεως εκείνης.

Υπάρχει θέμα καθάρσεως. Αυτό πρέπει να λυθή με κριτήρια αντικειμενικά και δεν ημπορεί να πάρη τη μορφήν εκδικήσεων ή αντεκδικήσεων. Ητο τόση η απσχόλησις μου εις το Υπουργείον Εξωτερικών τότε είχατε γνωσιν όλοι από τον τύπον, ώστε από τους **18** νομίζω Διευθυντάς που διαθέτει το Υπουργείον των Εξωτερικών, οι **10** δεν κατόρθωσαν να με συναντήσουν όταν ήμουν Υπουργός των Εξωτερικών και είχαν

ζητήσει ακρόαση όλοι διά θέματα απουδαία. Κατ' ανάγκην τον χρόνον τον διέθετα μεταξύ των διευθυντών εκείνων που είχαν σχέσιν με το άμεσον θέμα. Νομίζω ότι η Κυβέρνησις θα προβή εις την εκκαθάρισιν των στελεχών του Υπουργείου των Εξωτερικών, διότι είναι αδύνατον να υποστηρίζονται αι διεθνείς θέσεις από διπλωμάτας, οι οποίοι υποστήριξαν με πάθος το καθεστώς της δικτατορίας. (Χειροκροτήματα από όλας τας πλευράς της αιθούσης).

Κατά την διάρκειαν της υπηρεσίας μου εις το Υπουργείον των Εξωτερικών προέβην εις ελαχίστας απολύσεις στελεχών, τριών-τεσσάρων, οι οποίοι υπάγονταν και εις τυπικά αδικήματα των νόμων, οι οποίοι κατόπιν εψηφίσθησαν και εις μετακινήσεις απλώς πρεσβευτών, από μια χώρα εις άλλην, διότι δεν ήτο δυνατόν, αυτοί οι οποίοι ακριβώς ωμίλουν προ 15 ημερών εν ονόματι της χούντας, να ομιλούν τώρα εν ονόματι της Εθνικής Κυβερνήσεως, η οποία εσηματίσθη εις τας 23 Ιουλίου. Εγινε μία εξοικονόμησις των πραγμάτων, αλλά το πράγμα παρέμεινε ανοικτόν.

Κύριοι βουλευταί,

νομίζω ότι η σημερινή συζήτησις αποδεικνύει, όσον αφορά την βασικήν γραμμήν επί του Κυπριακού, αλλά και επί των άλλων ελληνο-τουρκικών διαφορών, ότι ολόκληρος η εθνική αντιπροσωπεία-θα αποδειχθή αυτό όταν τελειώσουν και αι άλλαι αγορεύσεις των άλλων ρητόρων της αντιπολιτεύσεως- παρά το πλευρόν της κυβερνήσεως εις μίαν ενότητα εθνικήν αδιατάρακτον. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα εξ όλων των πτερύγων).

Η γραμμή την οποίαν ημείς εισηγούμεθα, είναι να τεθή χρόνος, εντός του οποίου να τερματισθή η κωμωδία των διακοινοτικών διαβουλεύσεων εις Λευκωσίαν καθ' ην στιγμήν ο τούρκος πρωθυπουργός και σήμερον ακόμη, αυτό δεν το εγνώριζα όπως είπε ο κ. Πρόεδρος της κυβερνήσεως, μετά την αποδοχή της διαιτησίας, έκαμε εκρηκτικας δηλώσεις επί του θέματος, να τεθή η ανυποχώρητος γραμμή, το κείμενον

το οποίο καταόπιν συνεννοήσεως μετά των Αθηνών επέδωσε σήμερα την πρωϊαν ο Αρχιεπίκοπος Μακάριος εις τον Ντενκτάς.

Συμφωνούμεν όλοι με όσα είπε ο κ. Πρωθυπουργός. Η Ελλάς δεν πρόκειται να δεχθή ποτέ καμμίαν λύσιν, η οποία θα εσήμαινεν εθνικήν ταπείνωσιν.

Ο λαός αυτός, κύριοι βουλευταί, κατέκτησεν την ανεξαρτησίαν του με μεγάλας θυσίας αίματος, όχι μόνον εις το κίνημα του **1821** όπου εξήλθε η Ελλάς από το πυρ αγώνων ιδανικών, αλλά συντήρησε την ελευθερίαν του και την ανεξαρτησίαν του με συμμετοχήν εις όλους τους αγώνας, οι οποίοι εγένοντο έκτοτε διά την προάσπισιν των δημοκρατικών ελευθεριών. Η Ελλάς που υπήρξε πάντοτε παρούσα εις όλους τους αγώνες και είς τον τελευταίον πόλεμον εγένεν ολοκαύτωμα όταν αντιμετώπιζεν μόνη τον ιταλικόν φασισμόν και εν συνεχεία εμάχετο μόνη της εις την Ευρώπην με την Αγγλίαν, εναντίον των ορδών του Χίτλερ και του Μουσολίνι. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα εξ όλων των πλευρών της αιθούσης).

Κύριοι βουλευταί,

εάν σήμερα η Τουρκία είναι ελεύθερον κράτος το οφείλει κατά ένα ποσοστόν και εις τας θυσίας αίματος εις τας οποίας υπεβλήθη ο Ελληνικός λαός κατά τον Β Παγκόσμιον Πόλεμον εις τον οποίον δεν έλαβον μέρος όλαί αι χώραι εις την περιφέρειαν αυτήν.

Κύριοι βουλευταί,

και το **1940** ωρθώθημεν ως εις άνθρωπος εναντίον της αυτοκρατορίας του Μουσολίνι. Είναι βέβαιον ότι εάν η Ελλάς απειληθή δεν θα αντιμετώπιση αυτός που θα αποτολμήση να επιβάλη εις τον ελληνικόν χώρον δεν θα αντιτιπίση **9** εκτομμύρια Ελληνας, θα αντιμετώπιση ένα μόνον, διότι όλοι οι Έλληνες θα γίνουν εις και θα αποκρούσουν τον εισβολέα (χειροκροτήματα εξ όλων των πλευρών της αιθούσης).

Την συνέχεια έδωσε ο αρχηγός του Πανελληνίου
Σοσιαλιστικού Κινήματος ΠΑΣΟΚ Ανδρέας Παπανδρέου.